

† PATRICE DE LA TOUR DU PIN:

S Z E P T E M B E R F I A I

„Az ismert költő, Patrice de la Tour du Pin, a *Quête de joie*, *Lucernaire*, *Don de la passion* és a *Vie recluse en poésie* című kötetek szerzője, hadifogságban meghalt. Mint egy földértő osztag parancsnok hadnagya járőrszolgálat közben fejsebet kapott és elkezeredett küzdelem után 1939 október 17-én a németek foglyul ejlették.“

Véletlenül bukkantam rá a napokban erre a rövid hírre a *Journal de Genève*-ben. S amíg szomorú szívvel olvastam, felmerült előttem egy ragyogó nyári délelőtti képe: a savojai *Lac du Bouget* partján a *hantecombe-i* bencés apátság kertjében sétálgatok egy francia költővel, akit kortársai a legelsőkhöz közé számítanak, és a júliusi rózsák szomszédságában versekről, misztikáról, a francia lélekről beszélgetünk. Azután megszólalt a kolostor ebédre hívó harangja, a szerzetesek abbahagyták munkájukat s velük együtt mi is nekiindultunk a re-fektórium felé. Emlékszem: a tő másik oldalán éppen egy vonat haladt Olaszország felé. Ki hitte volna akkor, — 1937 nyarán — hogy háború lesz, és ez a csendes, finomarcú férfi, aki sokkal többet élt a maga álmvilágában, mint a külső világban, „mint egy felderítő-osztag parancsnok hadnagya“ fogságba fog jutni és fiatalon meghal?

A világháború kezdetén egy francia hadnagy hősi halált halt: Charles Péguy volt a neve; huszonhat évvel később egy másik hadnagy halt meg hadifogságban, miután egy évig feküdt kórházi ágyon súlyos fejsebével. Mindketten költők voltak, s most odaát bizonyára találkoztak.

Az erdőket körül a lenti köd megülte.
Mind puszta volt, esőtől puffadt s hallgatag.
És soká fújt a szél, melynek szárnyán repülve
a vad fiak más ég tájára szállanak
magasan zúgva fön, az est csöndjén, az ürbe.

Éreztem, szárnyuk ott az éjt szisszenve szelte,
amint letoptak a szirten keresve rést,

hogy ott rejtezenek, míg jó a naplemente.
Vígasztalan szavuk gyors madárrebbenést
vert föl, amerre nyúlt az árva lépök mente.

Hogy hirtelen beszólt az olvadás szobámba,
alkonytájt a vadont mentem meghajtani,
ködfátylas hold sütött, oly sápadt mint az ámbra,
s élém rémlett itt-ott szeptember fiai
bizonytalan nyoma, a szűk csapásba szántva.

Ködös, gyöngéd nyomot hagyott a könnyű láb,
kerékvágást szelt át vagy kábán megkerülte,
tán inni próbált itt az árnyban, majd tovább
táncolt, magánosan járt játékán örülve,
s a tartós alkonyat ázottan szállt alább.

Elveszett távolabb a hársak közt, a lába
a porhanyós talaj már alig érte itt.
S én bízattam magam: tán megtér hajnaltájba
meglelni még sebes röptű testvéreit
s riadt félsz rázza, hogy tünt nyomuk nem találja.

Biztos megtér ide, ha e tájon suhant át,
a félhomályban, mely reggeltájt feldereng,
s az égen nagy csapat költöző madarat lát
s varázstól hajtva jön felénk szarvas-sereg,
amely elhagyja majd a tisztás mély nyugalmát.

Jeges világú nap kelt már a lépökön,
de engem gúzsba vert ott a csalóka várás
s a kóbor faunt láttam, amint vackán oson,
az őzbak inni jött félőn a hajnal párás
árnyán és fönn hollók rebbentek károgón.

És szóltam: magam is szeptember bús fia
vagyok szívem szerint, azzá tesz lelkem láza
s a kéj vérem minden csöppjén égő iga
és vad vágyamnak kell álmatlan éjszakázva
a szobák fullatag csöndjéből futnia.

Úgy bánik hát velem biztos, mint testvérével,
talán övéi közt ad majd nevet nekem,
hiszen szemem mélyén hívó, baráti fényt lel,
ha csak váró karom kitárva hirtelen
a tisztáson elé, így nem riasztom én el?

Félénken menekül, mint megsebzett madár,
de nyomon űzöm én, míg csak nem esd irgalmat
s megáll pihegve, nincs bizodalma már,
halálra hajszoztan, verten, két szárnya lankadt,
és tört fényű szeme csak a halálra vár.

De karom felveszi s ha majd elszunnyad ott,
lágyan símogatom két szárnya pelyhes dombját,
s a nád közé teszem vissza megfáradott,
kis testét, míg körül valótlán álmok fogják,
rá barátmosolyom hullat langy harmatot.

De az erdők körét a lenti köd belepte
s a zord észak felé fordulva kelt a szél,
s kit csüggedt szárny emelt, mind elmaradt megette,
és mind, kit veszni szánt, már halálba alélt,
bár más-más utakon tört egyazon terekre.

S mondtam magamban: itt e koldus mart kopárján
szeptember fiai nem szállnak már soha,
a csapatból tán egy tévedt csak erre árván,
hogy lássa, mily sivár az est és mostoha
e puszta lép, melyen a legenda se jár tán.

Kállay Miklós fordítása.